

Posudek oponenta disertační práce

Masarykova univerzita
Přírodovědecká fakulta

Doktorský studijní
program a specializace

Student

Disertační práce (název)

Oponent

Pracoviště oponenta

Sociální geografie a regionální rozvoj

RNDr. Petr Marek

České země coby sociální konstrukty a dynamické procesy

doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D.

Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova

MAREK, P. (2022): *České země coby sociální konstrukty a dynamické procesy*. Dizertační práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Brno, 65 s. + 6 příloh.

Předmětem posouzení je disertační práce, kterou RNDr. Petr Marek zpracoval v doktorském studijním oboru Sociální geografie a regionální rozvoj, akreditovaném na Přírodovědecké fakultě MUNI, pod vedením školitele doc. RNDr. Milana Jeřábka, Ph.D. Disertace čítá 48 stran hustě psaného textu (opatřeného poznámkovým aparátem), 16 stran použité literatury a pramenů a 6 autorem publikovaných odborných textů, které jsou zařazeny formou příloh, ale tvoří nedílnou součást práce.

V roli oponenta jsem k disertační práci přistupoval jako k výsledku samostatné vědecko-výzkumné činnosti autora. Kladl jsem si otázky, zda Petr Marek dodržel a naplnil základní parametry výzkumné činnosti v oboru, v němž se uchází o udělení akademického titulu Ph.D. Zejména pak, zda autor dostatečně zdůvodnil tematické zaměření výzkumu a výzkumný problém, zda formulované cíle výzkumu, otázky a předpoklady vycházejí z kritické diskuze domácí a zahraniční literatury, zda je v práci dostatečně zdůvodněna metodologie výzkumu a volba konkrétních metod, a v neposlední řadě, jak Petr Marek prezentuje a diskutuje výsledky výzkumu, hodnotí jejich přínos i potenciál k dalšímu rozpracování a využití. Již v úvodu je třeba poznamenat, že předložená disertace je originálním příspěvkem k obecnému poznání.

Z hlediska tematického zaměření, volby výzkumného problému i metodologie disertace Petra Marka koresponduje s aktuální předmětovou orientací výzkumů v humánní a regionální geografii. A to hlavně problémově orientovaným výzkumem zaměřeným na vysvětlení a pochopení složitých otázek souvisejících s konceptualizací regionů jako sociálně konstruovaných entit a dynamických procesů, s diskuzí proměn významů regionů, územních identit a identit územních komunit a potenciálních napětí či konfliktů s nimi souvisejících.

Disertace Petra Marka má interdisciplinární povahu a je podnětným příspěvkem do odborné diskuze nejen na poli tzv. nové regionální geografie, kulturní a historické geografie, ale i geografie veřejné správy a územního rozvoje. Z textu je zřejmé, že autor disponuje rozsáhlými znalostmi nejen z oblasti regionální geografie, ale i z oblasti aplikací obecných přístupů společenských a humanitních věd při řešení konkrétních problémů. Autor práce prokázal nejen hlubokou znalost relevantní zahraniční i domácí literatury, ale i dovednost diskutovat myšlenky související s konceptualizací klíčových pojmů a problémů.

Stojí za připomenutí, že k obhajobě předložená disertace je dalším článkem v pomyslném „řetězu“ autorových kvalifikačních prací. Podobně jako v předchozích pracích autor i v disertaci dokládá široký odborný rozhled, ale na kvalitativně vyšší úrovni i dovednost obecná východiska výzkumu uspořádat do logicky strukturovaného a vnitřně koherentního textu, podněty kriticky diskutovat a prezentovat promyšlený design vlastního bádání. Potěšitelný je autorův zájem o pochopení podstaty sociálně konstruovaných regionů, nikoliv jen o obvyklou interpretaci či vysvětlení proměn uspořádání regionů či změn jejich vymezení (hranic).

Analytické výstupy disertačního projektu Petra Marka opět (logicky) navazují na jeho dlouholeté výzkumné aktivity v oblasti česko-moravského pomezí, resp. v jeho jednotlivých (a kvalitativně odlišných) částech. Autor dokládá, že příprava, realizace i vyhodnocení výsledků relativně rozsáhlého a do dílčích etap členěného výzkumu měly jasný řád. Je zřejmé, že autor věděl, co a proč právě to potřebuje zjistit, jak s výstupy dílčích výzkumných aktivit naložit i jak výsledky interpretovat. S využitím kombinace metod kvalitativní i kvantitativní povahy autor čtenáři předkládá relativně plastický obraz nejen o měnící se delimitaci, ale hlavně významech a vnímání hranic(e) mezi dvěma z hlediska „makrodiferenciace“ Česka klíčovými historickými regiony.

Výsledky technicky i časově náročného výzkumu autor shrnuje v třístránkovém, jasně strukturovaném a přehledném závěru. Autor se v něm vrací k výzvám, které stály na počátku jeho výzkumu, (spíše implicitně) odpovídá na výzkumné otázky, dosažené výsledky zasazuje do širších souvislostí a formuluje i doporučení pro další možné výzkumy. Je zřejmé, že jak primární cíl disertace (diskutovat české historické země jako sociální konstrukty a dynamické procesy), tak sekundární cíl (představit novou regionální geografii „komplexněji“, než se dosud v české geografii dělo) autor naplnil. Potěšitelné je, že výstupy výzkumů Petra Marka jsou nejen akademicky, ale i společensky relevantní.

Jakkoliv je práce Petra Marka kvalitní, autor by se v rámci obhajoby práce mohl pokusit o formulování zobecňujících závěrů svého výzkumu, zasazení výsledků vlastní práce do mezinárodního kontextu, obecnější shrnutí přínosu práce (světové) nové regionální geografii, reflexi metodologických přístupů a případně i formulaci doporučení.

Chápeme-li region jako socio-prostorový proces, lze identifikovat obecnější kategorie faktorů, hybných sil a mechanismů socio-prostorových změn, resp. je na základě provedeného výzkumu možné tradiční závěry o působení faktorů, hybných sil a mechanismů revidovat?

Z textu disertace není vždy zcela zřejmé, zda si při interpretaci výsledků autor uvědomuje klíčovou roli měnících se společenských kontextů, ale i měnící se hodnotové orientace společnosti. Mohou mít percepční regiony liniové hranice? Kdo jsou nositelé územních identit, aktéři na poli jejich utváření či transformace?

Lze uvést příklady, kterými by bylo možné potvrdit, že součástí procesu formování územních identit a identit územních komunit je nekritický (regionální/lokální) patriotismus? Příp. zda se autor disertace ve svých výzkumech setkal s mobilizací identit na bázi desinterpretace faktů, resp. minulosti?

Je pochopitelné, že autor svoji pozornost soustředil na rozlišování regionálního aktivismu a politického regionalismu. Územní identity jsou však vícevrstevnaté. Lze v zájmovém území česko-moravského pomezí vícevrstevnatost územních identit doložit?

K formální stránce práce nemám připomínky. Disertace je zpracována pečlivě, je psána kultivovaným a čtivým odborným jazykem. Místy se v textu objevují jen drobné redakční nedostatky.

Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta

Kotlářská 267/2, 611 37 Brno

E: veda@sci.muni.cz, www.sci.muni.cz

Bankovní účet: KB Brno, číslo účtu: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

RNDr. Petr Marek předložil k obhajobě velmi kvalitní (a inspirativní) disertační práci, která je výstupem jeho systematické, dlouhodobé a poctivé výzkumné činnosti. Autor předloženou disertační práci prokázal schopnost samostatné tvůrčí vědecké činnosti a dovednost uchopit výzkumné téma, užitím a kombinací rozličných výzkumných metod naplnit předem stanovené cíle, zařadit výzkumné téma do souvislostí a formulovat odpovídající závěry. Disertační práce dokládá, že její autor dovede uplatnit výsledky svého výzkumu formou publikací i v oborově prestižních mezinárodních vědeckých časopisech.

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práce v oboru a práci doporučuji přijmout k obhajobě. Na základě jejího zdárného obhájení doporučuji udělit RNDr. Petru Markovi titul "Ph.D."

Závěr

V disertační práci student prokázal tvůrčí schopnosti v dané oblasti výzkumu:

ANO NE

Disertační práci doporučuji k obhajobě:

ANO NE

Datum 4. 10. 2022

.....
Podpis